

POLITIKA BOJA PROTI PODVODOM

Úvod

Slovenská inovačná a energetická agentúra (ďalej len „SIEA“) sa zaväzuje zachovávať vysoké právne, etické a morálne štandardy, dodržiavať zásady integrity, objektivity a čestnosti a vďaka spôsobu, akým vykonáva svoju činnosť, chce byť vnímaná ako **subjekt, ktorý bojuje proti podvodom a korupcii**. Tento záväzok je spoločný pre všetkých zamestnancov SIEA.

Cieľom tejto politiky¹⁾ je podporiť kultúru, ktorá odrádza od podvodnej činnosti a uľahčiť prevenciu a odhaľovanie podvodov, ako aj tvorbu postupov, ktoré pomôžu pri vyšetrowaní podvodov a súvisiacich trestných činov a ktoré zabezpečia, že sa takéto prípady budú riešiť včas a vhodným a zodpovedným spôsobom.

V rámci jednotlivých procesov poskytovania verejných prostriedkov²⁾ má SIEA **zabezpečené externé a interné mechanizmy na oznamovanie podvodov, korupčného správania a konfliktu záujmov**.

Vymedzenie pojmov

Pojem **podvod** sa bežne používa na opísanie širokej škály protiprávných konaní vrátane krádeží, korupcie, sprenevery, podplácania, falšovania, skresľovania, kolúzie, prania špinavých peňazí a zamlčovania dôležitých skutočností. Často sa s ním spája podvodné konanie s cieľom osobného zisku, zisku pre prepojené osoby alebo tretie strany a zároveň strata pre inú stranu - **úmysel je kľúčovým prvkom, ktorý odlišuje podvody od nepodvodného pochybenia**. Podvod nemá iba potenciálny finančný dopad, ale môže poškodiť aj povesť organizácie zodpovednej za efektívne a účinné riadenie finančných prostriedkov. Tento aspekt je mimoriadne dôležitý v prípade organizácií verejnej správy zodpovedných za riadenie fondov Európskej únie (ďalej len „EÚ“).

Korupcia je zneužitie moci alebo postavenia vo vlastný prospech alebo v prospech iných osôb.³⁾

Ku **konfliktu záujmov** dochádza vtedy, keď je ohrozený nestranný a objektívny výkon úradných funkcií z dôvodov, ktoré súvisia s rodinným vzťahom, citovým vzťahom, politickou spriaznenosťou alebo spriaznenosťou na základe štátnej príslušnosti, ekonomickým záujmom alebo akýkoľvek iným spoločným záujmom, napr. so žiadateľom verejných prostriedkov alebo s ich prijímateľom.

¹⁾ Vyhlásenie o politike boja proti podvodom, spolu s postupmi na primerané hodnotenie rizík podvodov a zavedenie účinných a primeraných opatrení na boj proti podvodom prostredníctvom akčného plánu (v prípade, že čisté riziko po zohľadnení opatrení je významné alebo kritické), predstavujú kľúčové súčasti programu alebo stratégie SIEA na boj proti podvodom.

²⁾ § 2 písm. a) zákona č. 523/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách verejnej správy a o zmene a doplnení niektorých zákonov

³⁾ Články 15 až 19 Dohovoru Organizácie Spojených národov proti korupcii (Oznámenie č. 434/2006 Z. z.) (https://www.unodc.org/documents/treaties/UNCAC/Publications/Convention/08-50026_E.pdf)

Zodpovednosti

Na SIEA sa podieľajú na riadení rizík podvodov všetky útvary, ktoré vzájomne intenzívne komunikujú a vymieňajú si skúsenosti v tejto oblasti.

- Zodpovednosť za koordináciu riadenia rizík podvodov v rámci Programu Slovensko 2021 - 2027 je delegovaná na **Odbor právny a koordinácie auditov** a nesie zodpovednosť za:
 1. zriadenie a vedenie **pracovnej skupiny** pre riadenie rizík podvodov za účelom identifikovania potenciálnych rizík podvodov, minimalizovania pravdepodobnosti ich vzniku a zníženia ich dopadu. Pracovná skupina je zodpovedná najmä za:
 - identifikáciu rizík podvodov, ich analýzu a hodnotenie,
 - definovanie existujúcich kontrolných mechanizmov,
 - navrhovanie opatrení a termínov na ich prijatie,
 - monitorovanie rizík podvodov, prijatých opatrení a ich testovanie a
 - vykonávanie pravidelného vyhodnocovania rizík podvodov v spolupráci s riadiacim orgánom, vykonávateľom resp. poskytovateľom verejných prostriedkov;
 2. vytvorenie **metodiky** riadenia rizík podvodov a **koordináciu** riadenia rizík podvodov;
 3. zaistenie **informovanosti** zamestnancov o podvodoch a ich **odbornej prípravy**;
 4. vytvorenie **účinnnej politiky** boja proti podvodom;

- Zamestnanci SIEA - manažéri jednotlivých procesov sú zodpovední za každodenné riadenie rizík podvodov a akčných plánov,⁴⁾ ako je uvedené v posúdení rizika podvodu, a najmä za:
 1. zabezpečenie existencie **primeraného systému vnútornej kontroly** a prijímania nápravných opatrení;
 2. **sledovanie výskytu indikátorov podvodu** (tzv. červených vlajok), ktoré upozorňujú na možné podvodné aktivity a reagovanie na ne;⁵⁾
 3. bezodkladné **odovzdanie na vyšetrovanie** prípadov podvodov príslušným vyšetrovacím orgánom,
 4. **vymáhanie** protiprávne použitých finančných prostriedkov **v prípade potvrdenia podvodného konania**.

⁴⁾ V prípade, ak čisté riziko po zohľadnení opatrení je významné alebo kritické.

⁵⁾ Zoznamy všetkých potenciálnych indikátorov podvodu sú uvedené v prílohách Usmernenia o ukazovateľoch podvodu pre Európsky fond regionálneho rozvoja, Európsky sociálny fond a Kohézny fond, dostupný na https://ec.europa.eu/regional_policy/sk/information/publications/cocof-guidancedocuments/2009/information-note-on-fraud-indicators-for-erdf-esf-and-cf.

Oznamovanie podvodov

SIEA má zavedený systém oznamovania podvodov a korupčného správania. Oznámenie môže oznamovateľ podať:

- **písomne**, a to osobne do podateľne SIEA, alebo poštou na adresu:
Slovenská inovačná a energetická agentúra
Bajkalská 27
827 99 Bratislava

Písomné oznámenie oznamovateľ podáva v uzatvorenej obálke s označením: „*NEOTVÁRAŤ - OZNÁMENIE PROTISPOLOČENSKEJ ČINNOSTI*“, na základe čoho sú zamestnanci podateľne povinní uvedenú zásielku neotvárať, naskenovať ju do elektronického systému správy registratúry neotvorenú a súčasne toto oznámenie v neporušenom stave postúpiť priamo Zodpovednej osobe.

- **elektronicky** prostredníctvom nepretržite prístupnej protikorupčnej linky:
oznamenia@siea.gov.sk,

V oblasti podvodov sa oznamovateľ môže v špecifických prípadoch obrátiť aj na nasledovné kontaktné miesta:

- **podávanie oznámení o protispoločenskej činnosti** v zmysle zákona č. 54/2019 Z. z. ochrane oznamovateľov protispoločenskej činnosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov;
- **nahlasovanie korupcie cez antikorupčnú linku** zriadenú Úradom vlády SR uvedenú na <https://www.bojprotikorupcii.gov.sk/antikorupcna-linka/> alebo písomným podaním na e-mailovú adresu: bpk@vlada.gov.sk; na stránke <https://www.bojprotikorupcii.gov.sk/kamoznamit-korupciu/> sú uvedené aj ďalšie kontakty, na ktoré je možné nahlásiť podozrenie z korupcie;
- **nahlasovanie podozrení z nezrovnalostí** pri čerpaní finančných prostriedkov EÚ na e-mailovú adresu zriadenú Úradom vlády SR - nezrovnalosti@vlada.gov.sk (potrebné náležitosti zasielaného podnetu sú uvedené na webovom sídle <https://www.olaf.vlada.gov.sk//nahlasovanie-podozreni-z-nezrovnalosti-pri-cerpani-prostriedkov-eu/>);
- **nahlasovanie podvodného správania v súvislosti s realizáciou projektov financovaných z Plánu obnovy a odolnosti** je možné na <https://www.planobnovy.sk/kontakt/nahlasovaniepodvodneho-spravania/>;
- **nahlasovanie podozrení z trestných činov** (najmä podozrení z podvodu v zmysle Dohovoru⁶) alebo inej nezákonnej činnosti, s dopadom na finančné prostriedky EÚ a SR na e-mailovú adresu infoirq@minv.sk zriadenú NAKA Prezídia policajného zboru, pracovisko Národná protikorupčná jednotka v spolupráci s ONÚ OLAF;

⁶) Dohovor vyhotovený na základe článku K.3 Zmluvy o Európskej únii o ochrane finančných záujmov Európskych spoločenstiev (Oznámenie č.703/2004 Z. z.)

- **nahlasovanie podozrení z podvodov a nezrovnalostí** s dopadom na finančné prostriedky EÚ na **OLAF** https://fns.olaf.europa.eu/main_sk.htm.

O podozreniach z podvodu alebo korupcie môže ktokoľvek informovať OLAF. Všeobecné pravidlo pri oznamovaní podozrenia z podvodu alebo korupcie je: „*Čím včasnejšie a konkrétnejšie informácie sú, tým lepšie*“. Zároveň by sa mali predložiť aj všetky dostupné dokumenty na podloženie informácií. OLAF možno kontaktovať vo všetkých úradných jazykoch prostredníctvom rôznych kanálov.

Všeobecné kontaktné údaje (telefónne čísla, poštová adresa, webové formuláre) sú zverejnené na: https://ec.europa.eu/anti-fraud/contacts/general-contacts_sk.

Všetky oznámenia sa budú spracovávať prísne, dôverne a v súlade so zákonom č. 18/2018 Z. z. o ochrane osobných údajov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov. Zamestnanci SIEA ohlasujúci podozrenia z podvodu sú chránení pred odvetnými opatreniami v zmysle zákona č. 54/2019 Z. z. ochrane oznamovateľov protispoločenskej činnosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

Postupy pri identifikovaní podvodného konania

V prípade akéhokoľvek podozrenia, že bol spáchaný trestný čin (napr. subvenčný podvod, poškodzovanie finančných záujmov EÚ, falšovanie a pozmeňovanie verejnej listiny, úradnej pečate, úradnej uzávery, úradného znaku a úradnej značky v súlade s Trestným zákonom) podľa § 3 ods. 2 Trestného poriadku, sú zamestnanci SIEA povinní túto skutočnosť oznámiť vedúcemu zamestnancovi, ktorý zabezpečí ďalšie potrebné úkony.

Opatrenia proti podvodom

SIEA zaviedla primerané opatrenia proti podvodom na základe dôkladného hodnotenia rizík podvodov. Na zisťovanie rizikových operácií používa predovšetkým IT nástroje (napr. ARACHNE) a zabezpečuje, aby si zamestnanci boli vedomí rizík podvodov a zúčastňovali sa odbornej prípravy v oblasti boja proti podvodom. SIEA dôrazne a promptne skúma všetky prípady podozrení z podvodu a prípady skutočných podvodov, aby v prípade potreby zlepšilo systém riadenia a kontroly. Hodnotenie rizík podvodu sa vykonáva zväčša na ročnej báze a nástroj pokrýva pravdepodobnosť a dopad špecifických a bežne známych rizík podvodu, ktoré sa dotýkajú kľúčových oblastí ako napr. výber žiadateľov, implementácia a kontrola, platby.

Záver

Podvody sa môžu prejavovať mnohými spôsobmi. SIEA uplatňuje **politiku nulovej tolerancie voči podvodom a korupcii** a má zavedený spoľahlivý systém kontroly, ktorý je navrhnutý tak, aby sa v čo najväčšej možnej miere predchádzalo podvodom a aby sa zabezpečilo ich odhalenie a náprava dôsledkov v prípade, že k nim dôjde.

Túto politiku a všetky príslušné postupy a stratégie podporuje vedenie SIEA, ktoré ju bude aktívne a kontinuálne preskúmavať a aktualizovať.

Mgr. Ľubica Šimková
generálna riaditeľka SIEA